

HƏYAT LÖVHƏLƏRİ

Xəlil Məcidoğlu
E-mail: khalil_majid@mail.ru

QÜRUR

Qonşuluqda çox kasıb bir ailə yaşayırdı. Lakin onların talelərindən şikayətləndiklərini eşidən olmamışdı. Əksinə, ailədə bir sağlam mühit vardı. Ailə üzvlərinin xəstələndiyini də görən olmamışdı. Ailədə üç oğlan uşağı böyüyürdü. Bir paltar uşaqların böyüyündən başlayaraq, kiçiklərə keçərdi. Uşaqların əyinləri paltó, kürk görməmişdi. Qışı analarının toxuduğu jaketdə, ya da pencəkdə başa vurardılar. Əyinlərində bahalı dublyonka olan imkanlı ailələrin uşaqları:

- Paltolarınızı, dublyonkalarınızı niyə geyinmirsiniz, yaya saxlayırsınız – deyə, onlara sataşaraq gülüşərdilər.

- Bizə elə əynimizdəki də bəs eləyir – deyə, qürurla onları susdurardılar.

Ümumiyyətlə, mən bu ailənin maddi kasıblığı ilə mənəvi zənginliyinin vəhdətinə, qürurlarını saxlaya bilmələrinə məəttəl qalırdım. Bəlkə də bunun nəticəsi idi ki, uşaqlar zillət içində böyüsələr də, sonralardan hamısı ali təhsil almış, karyera qazanmışdılar (bu, Sovet dövründə mümkün olan iş idi).

BƏD ƏMƏLİN NƏTİCƏSİ

Saleh adına yaraşmayan hərəkətlər edərdi: o, ev heyvanlarını qəddarcasına incidərdi, xüsusilə, itlərə, pişiklərə qənim kəsilməmişdi. Odur ki, məhəllənin itləri, pişikləri onu görəndə, qorxub gizlənərdilər. Lakin bir gün Salehgilin həyatında bir pişik peyda oldu. Pişik miyoldaya-miyoldaya Salehə yaxınlaşdı (görünür, bu pişik haradansa azıb gəlmişdi, Salehi tanımırdı). Bu azmış kimi, pişik Salehin qıçlarına sarınmağa başladı. Bu, Salehi haldan çıxartdı. O, pişiyi götürüb evlərinə girdi (işin tərsliyindən evdə heç kim yox idi), bir az ağ neft və kibrit götürdü. Həyatə çıxıb pişiyin quyruğuna ağ neft töküüb, kibriti çəkdi. Pişiyin quyruğu alovlandı. Saleh pişiyi qucağından həyatə atdı. Pişik qışqıra-qışqıra həyatə ora-bura qaçdı. Birdən o, qaçaraq evə girdi, amma çox çəkmədən oradan çıxdı və həyatə balaca bir hovuz görüb özünü ora atdı (görünür, pişik Salehdən daha ağıllı idi). Pişik xilas olsa da, çox eybəcər görkəm almışdı. O, hovuzdan çıxıb həyatə tərk etdi. Törətdikləri azmış kimi, Saleh pişiyin arxasınca daş da atdı.

Elə bu məqamda Saleh evlərinin pəncərələrindən, açıq qapıdan çıxan tüstünü görüb evə tərəf qaçdı. Ev od tutmuşdu, pərdələr yanırırdı. O, əvvəlcə çalışdı ki, yanğını təkbaşına söndürsün. Lakin alovun evi bürüdüyünü görüb qonşuları köməyə çağırırdı:

- Kömək edin, kömək edin, evimiz yanır! – deyə, qışqırırdı.

Qonşular yanğını çətinliklə söndürə bilsələr də, evə böyük ziyan dəymişdi.

Qonşular Salehi sorğu-suala tutub yanğının baş vermə səbəbini araşdırırdılar. Axır ki, Saleh məcbur olub əhvalatı olduğu kimi danışmışdı.

- Bax, bu cür bəd əməlin nəticəsi də belə olmalı idi. Allah səni və belə bir dələduz övlad böyütdüyü üçün valideynlərini cəzaladırdı – qonşular gileylənə-gileylənə dağılışdılar.

Saleh sarsılmışdı. Lakin bu sarsıntı törətdiyi dəhşətli hadisənin məsuliyyətini dərk etməsindən, evlərinin yanmasından, valideynlərinin onu ağır cəzalandıracağından irəli gəlmirdi. O, bəd əməllərinin üstünün açılmasından, ifşa olunmasından sarsılmışdı (indiyə qədər tutduğu bəd əməllər üstü açılmamış qalmışdı). İndi qonşu uşaqları, məktəb yoldaşları, qəsəbə camaatı onu barmaqla göstərib deyəcəkdilər:

- Evlərini yandıran bu yaramazdır.

“QORXMAZ” TITULU

Kəndimizdə məhəlləmizin 12-15 yaşlı uşaqları 5-7 yaşlı uşaqlar üçün qorxulu bir oyun fikirləşmişdilər. Oyunun məğzi ondan ibarət idi ki, kəndin qırağında müəyyən edilmiş yerdən təxminən 150 metr aralıda olan kanalın bəndindən qaranlıqda bir ovuc sap-sarı gilli torpaq gətirmək lazım idi. İş burasında idi ki, gilli torpağı yalnız bənddən götürmək olardı, başqa yerdə yox idi.

Gilli torpağı ən tez gətirən “Qorxmaz” titulu alırdı.

Oyunun təşkilatçıları yarışa ciddi hazırlaşmışdılar: saniyələri göstərən saatları, bəndə qədər məsafəni işıqlandıra bilən güclü fənərləri vardı (bu, yolu azan, qaranlıqdan qorxan uşaqlar üçün çox yararlı idi). Gündüzlər yarışa hazırlaşmaq üçün ciddi məşqlər gedirdi. Yarışda iştirak edən uşaqlar öz növbələrini püşk atma ilə özləri müəyyənləşdirirdilər. Bir nömrəli oyunçu oyuna birinci, iki nömrəli ikinci və s. başlayırdı.

Əlbəttə, yarışın birinci günü ən çətin gün idi. Yarı yoldan qayıdanlar, qaranlıqdan qorxub ağlayanlar, yolunu azanlar da olmuşdu. Belə hallarda fənərlər işə düşmüş, uşaqlar geri qayıtmışdılar. Lakin yarışın birinci günü qalibsiz ötürməmişdi: 6 yaşlı, Əliş adlı uşaq münisflər heyətinin bütün tələblərini yerinə yetirdiyi üçün “Qorxmaz” titulu qazanmışdı.

Yarışın o biri günləri də qalibi üzə çıxarmışdı. Artıq kəndin müxtəlif məhəllələrindən gələn uşaqlardan on nəfər “Qorxmaz” titulu qazananlar vardı.

Lakin bu oyunlar haqqında xəbər bəzi valideynlərə (bunlar əsasən qaranlıqdan qorxub ağlayan uşaqların valideynləri idi) çatandan sonra, onlar yarış təşkilatçılarını hədələmiş və oyunlara son qoymağı tələb etmişdilər.

Təşkilatçıların bu tələblərə tabe olmaqdan başqa ayrı əlacları qalmamışdı. Onlar bu oyunun bəzi uşaqların psixiki durumuna təsir edəcəyindən ehtiyatlanmışdılar. Lakin yarışın bu sonluqla bitməsinə də istəməmişdilər. Odur ki, yarışın bütün qaliblərini bir yerə yığıb qaliblərin qalibi – “Ən qorxmaz” titulu alanı müəyyənləşdirmək istəmişdilər.

Uşaqlar son yarışın qalibini səbirsizliklə gözləyirdilər. Təşkilatçılar hətta “Diplom” forması da hazırlamışdılar. Qalırdı oyunun sonunu gözləmək və qalibin adını “diplom” a yazmaq.

Çox gərgin mübarizədən sonra qalib müəyyən olmuşdu. O, birinci yarış gününün qalibi Əliş idi. Əliş ikinci yerdə gedən yarış iştirakçısını cəmi 15 saniyə qabaqlamışdı. Təşkilatçılar Əlişin adını “Diplom” a yazıb təntənəli surətdə ona təqdim etmişdilər.

Əliş “Diplom” u çərçivəyə alıb yataq otağında başının üstündən asmışdı. O, bu “Diplom” u böyüyəndə öz gələcək həyat yoldaşına da göstərmişdi. Gülüşmüşdülər.

OĞURLUQ

Fərid dostları ilə birlikdə qonşunun alma bağına oğurluğa gedir. Özü ağacın başına çıxıb budaqları silkələyir, yoldaşları tökülən almaları ətəklərinə yığırdılar.

Bağ sahibinin qışqırtısını eşidən uşaqlardan yerdəkilər qaçıb gözdən itirlər, lakin Fərid ağacdan düşür. Qonşu Fəridi ağacın başında görüb təəccüblə soruşar:

- Sən də qaça bilərdin, bəs niyə qaçmadın?

Ağacdan düşən Fərid:

- Düzdür, mən də qaça bilərdim, qəsdən qaçmadım ki, məni tutub yaxşıca əzişdirəsiniz ki, bir də oğurluq eləməyim.

Fəridin əməlinə peşman olduğunu görən bağ sahibi:

- Yoldaşlarını da başa sal ki, oğurluq yaramaz hərəkətdir. Görürsən ki, almalar hələ yaxşı yetişməyib, yetişəndə gəlin, nə qədər istəsəniz alma aparın.